ЗВЕРНЕННЯ
Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської асамблеї Ради Європи, Парламентської асамблеї НАТО, Парламентської асамблеї ОБСЄ, Парламентської асамблеї ГУАМ, Міжпарламентського Союзу, глав держав, парламентів та урядів держав світу щодо невизнання так званих виборів до державної думи федеральних зборів російської федерації IX скликання

18–20 вересня 2026 року в російській федерації нібито відбулося голосування на так званих виборах до державної думи федеральних зборів російської федерації IX скликання.

За результатами, оприлюдненими центральною виборчою комісією російської федерації, партія "Єдина Росія" отримала 57,83 відсотка голосів, а отже, за даними російської "виборчої влади", здобула 349 із 450 депутатських мандатів.

Принципово важливим порушенням міжнародного права стало проведення російською федерацією виборів до органу державної влади цієї держави на тимчасово окупованій території України.

Російська федерація не має жодної міжнародно-правової підстави поширювати дію свого виборчого законодавства та процедур на територію суверенної України і використовувати результати такого голосування для формування своїх органів державної влади.

Бюро ОБСЄ з демократичних інституцій та прав людини та Парламентська асамблея ОБСЄ прямо зазначили, що організація російською федерацією голосування на тимчасово окупованій території України суперечить міжнародному праву, порушує суверенітет і територіальну цілісність України, а результати таких так званих виборів не мають та не можуть мати юридичної сили згідно з міжнародним правом.

Генеральна Асамблея ООН у низці резолюцій, зокрема у резолюціях 68/262 та ES-11/4, підтвердила суверенітет, незалежність і територіальну цілісність України в її міжнародно визнаних кордонах, а також засудила спробу російської федерації незаконно анексувати частини території України.

Проведення російською федерацією так званих виборів на тимчасово окупованій території України не змінює і не може змінити міжнародно визнаного статусу цієї території. Тимчасова окупація не створює суверенітету. Примус не створює вільного волевиявлення. Незаконне голосування не створює легітимності. Держава-окупант не набуває жодних суверенних прав щодо тимчасово окупованої території та не може використовувати тимчасовий контроль для зміни політичного чи правового статусу такої території. Будь-які спроби проведення виборів, створення представницьких органів або формування

органів влади на тимчасово окупованій території України не зумовлюють жодних правових наслідків для її міжнародно-правового статусу та не можуть бути підставою для визнання суверенітету держави-окупанта над такою територією.

Верховна Рада України засуджує практику примусу громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України, до участі у незаконних російських так званих виборах. Такі дії є грубим порушенням норм міжнародного гуманітарного права та частиною політики примусової інтеграції тимчасово окупованих територій України до правового і політичного простору держави-агресора. Так звані результати голосування, отримані в умовах окупації, здійсненої збройними силами російської федерації, тиску та залякування населення, є юридично нікчемними та не можуть зумовлювати жодних правових наслідків.

Будь-які мандати, рішення, протоколи та інші результати такого голосування не можуть створювати жодних міжнародно-правових наслідків щодо статусу відповідної частини території України.

Крім того, Верховна Рада України наголошує: лише наявність бюлетенів, виборчих дільниць та процедури голосування не перетворює політичне дійство на демократичні вибори, адже демократичні вибори – це не формальна процедура голосування, а вільне та усвідомлене волевиявлення громадян за наявності реальної політичної конкуренції, свободи слова, політичного плюралізму, рівності учасників, незалежного контролю та ефективного правового захисту.

Як відомо, Європейська комісія "За демократію через право" у Кодексі належної практики у виборчих справах визначає фундаментальні принципи виборчого права: загальне виборче право, рівність, вільне волевиявлення, таємниця голосування, пряме голосування, а також забезпечення дотримання основоположних прав і свобод людини і громадянина, неупереджена організація виборів та ефективна система оскарження.

Саме ці базові умови під час так званих виборів до державної думи федеральних зборів російської федерації IX скликання не були системно забезпечені.

Так звані вибори відбулися без реальної політичної конкуренції.

Так званий виборчий процес у російській федерації відбувався в умовах системного звуження політичного простору, переслідування опозиційних політиків, обмеження свободи слова, діяльності незалежних медіа та організацій громадянського суспільства.

Особливо показовим є усунення від участі у федеральній частині так званих виборів однієї з опозиційних політичних партій, яка виступає проти війни російської федерації проти України. Верховний суд російської федерації заборонив цій партії брати участь у так званих парламентських виборах напередодні дня голосування, її представники також зазнали кримінального та

адміністративного переслідування. Таким чином, громадяни російської федерації були позбавлені можливості повноцінно обирати між реальними політичними альтернативами.

Політична конкуренція не може існувати там, де потенційних конкурентів усувають до початку голосування, критиків влади переслідують, а альтернативна політична позиція криміналізується. За таких умов виборець формально допускається до голосування, однак його так званий вибір визначається ще до того, як відкриваються виборчі дільниці.

Чесні, демократичні вибори передбачають вільний та плюралістичний інформаційний простір, який у російській федерації повністю знищено: робота незалежних медіа блокується, за критику влади та збройних сил встановлена кримінальна відповідальність, інакодумство переслідується. Особи, які висловлюють опозиційні погляди, систематично зазнають переслідувань з боку правоохоронних органів російської федерації, зокрема незаконного обмеження свободи, свавільного ув'язнення, а в окремих випадках і фізичного усунення. За таких умов виборці позбавлені можливості вільно отримувати та поширювати альтернативну інформацію, що не відповідає базовим стандартам демократичних виборів.

Так звані вибори відбулися за відсутності незалежного міжнародного та внутрішнього контролю. Російська федерація свідомо не запросила Бюро ОБСЄ з демократичних інституцій та прав людини (БДІПЛ) та інших представників ОБСЄ для незалежного міжнародного спостереження за так званими виборами. 6 серпня 2026 року БДІПЛ та Парламентська асамблея ОБСЄ заявили, що така відмова не відповідає зобов'язанням, взятим державами – учасницями ОБСЄ відповідно до Документа Копенгагенської наради Конференції з людського виміру ОБСЄ 1990 року, та позбавляє виборців і міжнародну спільноту незалежної оцінки виборчого процесу. Так само було істотно обмежено незалежне внутрішнє громадське спостереження. Російська влада протягом тривалого часу переслідувала незалежних спостерігачів, таким чином різко обмеживши можливості громадського контролю.

Отже, одночасно було усунуто зовнішній незалежний контроль і суттєво обмежено можливості внутрішнього незалежного контролю. Виборчий процес, за якого влада сама визначає межі політичної конкуренції, обмежує незалежне спостереження та одночасно контролює виборчу адміністрацію, не може вважатися ані прозорим, ані демократичним.

Парламентська асамблея Ради Європи у Резолюції 2677 (2026) дійшла висновку, що процес, проведений 18–20 вересня 2026 року в російській федерації, не відповідав фундаментальним умовам проведення вільних і чесних виборів та не може вважатися справжнім волевиявленням громадян російської федерації. Відповідно сформована за його результатами державна дума не може вважатися демократично обраним або легітимним представницьким органом громадян російської федерації.

Дійство під назвою "вибори" відбулося всупереч правовому змісту демократичних виборів – в умовах знищеної політичної конкуренції, переслідування опозиції та придушення інакодумства. Російське законодавство та практика його застосування створили умови, за яких політична незгода може стати підставою для адміністративного або кримінального переслідування.

Як наслідок, так званий виборчий процес не забезпечив необхідної свободи формування політичної волі громадян. Вибори, на яких влада визначає не лише правила голосування, а й межі дозволеної політичної думки, не є вільними виборами за своєю правовою природою.

Сукупність наведених обставин свідчить не про окремі недоліки так званого виборчого процесу, а про системне нівелювання його демократичної сутності.

До початку голосування було звужено коло політичних альтернатив, усунуто опозиційні сили, переслідувалися критики влади, обмежувався доступ до альтернативної інформації, а незалежний міжнародний та внутрішній громадський контроль був істотно обмежений.

Відтак, проведене 18–20 вересня 2026 року дійство не відповідає фундаментальним стандартам демократичних виборів та не може розглядатися як справжнє вільне волевиявлення народу.

Так звані вибори у російській федерації стали формальним оформленням заздалегідь визначеної конфігурації влади. Голосування було використано лише як декорацію для збереження чинного тоталітарного режиму, політичні параметри якого були визначені задовго до дня голосування, зокрема в контексті продовження агресивної війни російської федерації проти України і тимчасової окупації частини її території.

Верховна Рада України виходить з того, що формальне проведення голосування не може бути використане для міжнародної легітимізації органу державної влади, сформованого внаслідок такого процесу. Особливо це стосується результатів голосування на тимчасово окупованій території України, які за жодних обставин не можуть мати міжнародно-правових наслідків.

Демократична традиція передбачає реальне обрання депутатів народом, а не їх призначення. У демократичних державах депутати як представники народу набувають свій мандат внаслідок вільного волевиявлення виборців та є народними обранцями, а не призначенцями посадових або службових осіб. Натомість у російській федерації відбулося не вільне та демократичне обрання представників народу, а фактичне призначення заздалегідь визначених осіб до складу представницького органу. Відтак депутати, призначені у такий спосіб, не набули та не могли набути легітимності.

У зв'язку із вищевикладеним, глибоко поважаючи демократичні стандарти прав людини і громадянина, зокрема право на вільне волевиявлення, народовладдя, Верховна Рада України:

наголошує, що звані вибори, проведені російською федерацією 18–20 вересня 2026 року так на тимчасово окупованій території України,

є незаконними та не створюють жодних міжнародно-правових наслідків щодо правового статусу відповідної частини території України;

не визнає державну думу федеральних зборів російської федерації IX скликання, сформовану за результатами так званих виборів 18–20 вересня 2026 року, легітимним та демократично обраним представницьким органом російської федерації;

не визнає легітимності депутатів державної думи федеральних зборів російської федерації IX скликання;

наголошує, що державна дума федеральних зборів російської федерації протягом багатьох років відігравала ключову роль у політичному та правовому забезпеченні збройної агресії проти України, незаконної тимчасової окупації частини території України та спроб її незаконної анексії, отож новий склад державної думи повинен розглядатися з урахуванням інституційної відповідальності цього органу за злочини, вчинені внаслідок агресивної війни російської федерації проти України;

не визнає жодних політичних, правових чи інших наслідків зазначених виборів, у тому числі мандатів та рішень, що ґрунтуються на їхніх результатах;

підтверджує, що Україна утримуватиметься від політичної, міжпарламентської та іншої взаємодії з державною думою федеральних зборів російської федерації IX скликання та іншими органами влади російської федерації, сформованими за результатами так званих виборів.

Верховна Рада України закликає Організацію Об'єднаних Націй, Європейський Парламент, Парламентську асамблею Ради Європи, Парламентську асамблею НАТО, Парламентську асамблею ОБСЄ, Парламентську асамблею ГУАМ, Міжпарламентський Союз, глав держав, парламенти та уряди держав світу, все міжнародне співтовариство:

1) не визнавати жодних результатів голосування, проведеного російською федерацією на тимчасово окупованій території України, а також жодних мандатів, рішень чи інших наслідків такого голосування;

2) не допускати використання результатів так званих виборів, організованих і проведених російськими окупаційними адміністраціями на тимчасово окупованій території України для легітимізації окупації, незаконної анексії або будь-яких інших дій, спрямованих на зміну міжнародно визнаного статусу території України;

3) не визнавати результати так званих виборів до державної думи федеральних зборів російської федерації IX скликання такими, що сформували легітимний демократичний представницький орган державної влади;

4) не використовувати склад державної думи федеральних зборів російської федерації IX скликання як обґрунтування представницького характеру російської влади та враховувати викладені в цьому Зверненні обставини у двосторонніх і багатосторонніх відносинах з російською федерацією;

5) утриматися від політичної, міжпарламентської та іншої взаємодії з державною думою федеральних зборів російської федерації IX скликання, сформованої за результатами зазначених так званих виборів, за винятком взаємодії, безпосередньо необхідної для припинення збройної агресії російської федерації проти України, відновлення всеохоплюючого, справедливого та сталого миру для України, звільнення українських військовополонених та незаконно утримуваних цивільних осіб, повернення незаконно депортованих і примусово переміщених громадян України та вирішення інших невідкладних виключно гуманітарних питань;

6) продовжити документування порушень виборчих прав, політичних репресій, переслідування опозиційних політиків, журналістів та представників громадянського суспільства в російській федерації;

7) не визнавати повноважень новосформованих парламентських делегацій російської федерації, утворених за результатами формування державної думи федеральних зборів російської федерації IX скликання, та не допускати їх до участі у діяльності міжнародних організацій, міжпарламентських асамблей та інших представницьких органів як таких, що не мають належного демократичного представницького мандата;

8) запровадити та розширити санкційні заходи щодо центральної виборчої комісії російської федерації, її керівництва та членів, регіональних виборчих комісій, а також усіх фізичних осіб, причетних до організації, проведення, адміністрування, політичної підтримки та міжнародної легітимізації незаконних так званих виборів до державної думи федеральних зборів російської федерації IX скликання, зокрема на тимчасово окупованій території України;

9) дотримуватися принципу, що орган державної влади не набуває міжнародної легітимності лише внаслідок формального проведення голосування, якщо таке голосування відбулося без реальної політичної конкуренції, незалежного контролю та з грубим порушенням демократичних принципів виборів, норм міжнародного права та демократичних міжнародних стандартів прав людини і громадянина.

Апарат Верховної Ради України
12/38-2026/258815 від 30.10.2026
2383877

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Апарат Верховної Ради України, 2 прим.
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000008F172D004891E800
Дійсний до: 22.09.2027 0:00:00